τας στ' ἄλλο χέρι τὸ φλυτζάνι, ἄπλωσε τὰ δυὸ χέρια της ἀπάνω της.

Ἡ μικρούλα, μὲ τὴ φόρα ποὺ ἐρχόταν, τὴ βρῆκε σὰν ἐμπόδιο μπροστά της. Ἴσως ἀπὸ κακία μυστική, ἴσως ἀπ' τὴ φόρα τῆς τρεχάλας—ποιὸς μπορεῖ ποτὲ νὰ ξαίρει, Θέ μου, τί κρύβουν οἱ καρδοῦλες τῶν παιδιῶν;—τὴ χτύπησε κατάστηθα.

Ἡ θειτσούλα ἔπεσε τ' ἀνάσκελα.

Ἔπεσε δίχως νὰ κατραχυλίσει, ἔπεσε μονοκόμματα στὸ μάρμαρο, μὲ τὸ κεφάλι καὶ τὸ χέρι πρὸς τὰ κάτω. Τὸ κεφάλι της ἔσπασε στὸ μάρμαρο καὶ τὸ χέρι της τσακίστηκε καὶ κεῖνο...

Ἡ μικρὴ ἔβαλε τότε τὶς φωνές.

Ἔτρεξαν ὅλοι, ἀπ' τὸ βρόντο κι' ἀπ' τὰ κλάματα, μάζεψαν τὴν καϊμένη τὴ θειτσούλα.

Τὴν ἔβαλαν ἀπάνω στὸ κρεββάτι. Τὸ αἷμα ἔτρεχε ποτάμι ἀπ' τὸ κούτελο. Ὡστόσο μπόρεσε ν' ἀρθρώσει λίγες λέξεις.

Καὶ τὴ στιγμὴ ἀκόμα ποὺ τὴ μάζευαν, εἶχε πεῖ: —Παιδάκι μου! παιδάκι μου!... Δηλαδή: —Παιδάκι μου, τί μοῦκανες!

Κι' αὐτὲς οἱ λέξεις οἱ σπαραχτικές, αὐτὸς ὁ βόγγος τοῦ στερνοῦ τοῦ παραπόνου, ἦταν σὰν ἕνας θρῆνος τῆς στοργῆς, ποὺ πληρωνόταν μ' ἕνα τέτιο νόμισμα—ὁ θρῆνος τῆς στερνῆς, τῆς πληγωμένης, ἀλλά, μαζί, κι' ἀστείρευτης ἀγάπης!

Ἦταν ὁ θρῆνος τῆς μεγάλης τῆς ἀγάπης, ποὺ δὲν γνωρίζει σύνορα σὲ τίποτε καὶ δὲ θέλει νὰ ξαίρει τίποτ' ἄλλο, οὔτε μπορεῖ νὰ ξαίρει τίποτ' ἄλλο, τίποτ' ἄλλο παρὰ τὸν ἑαυτό της—ἀκόμα καὶ στὰ χείλη τῆς ἀβύσσου!...

Ὁ γιατρὸς ποὺ τὴν ἐξέτασε βρῆκε σπασμένο τὸ κρανίο καὶ τὸ χέρι σπασμένο σὲ δυὸ μέρη. Εἶπε πὼς ἔπρεπε νὰ γείνει ἄμεση ἐγχείρηση, μ' ἐλάχιστες ἐλπίδες σωτηρίας.

Τὴν πῆγαν τοτε σὲ μιὰ κλινική. Τὸ αἷμα δὲ σταμάτησε διόλου. Ἡ καρδιά, ὡστόσο, ἐξακολουθοῦσε νὰ χτυπάει.

Δοκίμασαν νὰ κάνουν μιὰν ἐγχείρηση, νὰ καθαρίσουν τὸ αἷμα τοῦ κρανίου. Ἔκαναν ἕνα σοβαρὸ τρυπανισμό, γιὰ νὰ προλάβουν τὴ γενικὴ παράλυση. Ἡ ἡμιπληγία, μολαταῦτα, εἶχ' ἐκδηλωθεῖ ἀπ' τὴν ἀρχή.

Κι' ἔπειτα, λίγο μετὰ τὴν ἐγχείρηση—τὸ αἷμα ἔτρεχε ποτάμι ἀπ' τὸ στόμα—ὁ σφυγμὸς ἄρχισε ν' ἀραιώνει, ὥσπου σταμάτησε καὶ κεῖνος ἐντελῶς.

Ἡ θειτσούλα ἦταν πεθαμένη!

* * *

Τὴν ἔφεραν μ' ἕνα φορεῖο πίσω, ποὺ τὸ κρατοῦσαν δυὸ ἄντρες, νοσοκόμοι. Ἦταν μικρούλα, μαζεμένη, τοσηδούλα—σκεπασμένη μ' ἕνα κάτασπρο σεντόνι—ἕνα τιποτένιο πραματάκι, σὰν τὸ μικρὸ νεκρὸ ἑνὸς παιδιοῦ...

Τὴν ἀκούμπησαν ἀπάνω στὸ κρεββάτι, τὴν ἔντισαν, τὴ στόλισαν καλά, τῆς ἔβαλαν ἕνα μικρὸ μαῦρο σκουφάκι—γιὰ νὰ κρύψουν μοναχὰ τοὺς ἐπιδέσμους—κ' ἔπειτα τὴν ἔβαναν στὴν κάσα. Ὅλα τ' ἀνήψια καὶ τὰ παρανήψια ἦρθαν καὶ στάθηκαν γύρω στὸ λείψανό της.

Τὴν ἄλλη μέρα, τὴ γιομίσαν ἄνθη.

Στὴν κηδεία της, πῆγε πολὺς κόσμος.

Τὴν ἀγαποῦσαν ὅλοι τὴ «θειτσούλα», γιατὶ καὶ κείνη τοὺς ἀγάπαγε πολύ...

Λίγο μετὰ ποὺ ἔφυγε τὸ λείψανο, ἡ μικρούλα ἔμπηξε τὰ κλάματα: εἶχε σπάσει μιὰ μικρὴ κουκλίτσα—ἡ κουκλίτσα ποὺκλείνε τὰ μάτια, κ' ἔβγαζε μιὰ κλαψάρικη φωνή, ἅμα τῆς πατοῦσες τὴν κοιλιὰ—καὶ δὲ μποροῦσε νὰ παρηγορηθεῖ...

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΠΡΟΔΟΜΕΝΗ

Μὲς στῆς ζωῆς μου τὴν ἀγνή, τὴν κρυσταλλένια βρύσι
φαρμάκι μὲ τὰ λόγια σου τὰ πλάνα μοῦχεις χύσει.
Ἄχ, τὶς ἡμέρες τὶς χρυσές, τὶς ἀνθοστολισμένες,
ποὺ ἡ γλυκειὰ μανοῦλα μου μοῦ ἔχει χαρισμένες,
γιατὶ νὰ τὶς πικραίνης,
γιατὶ νὰ τὶς μαραίνης;

Στὴν ὄμορφη πατρίδα μου, στὰ ἥσυχα λαγκάδια
καὶ στοὺς γιαλοὺς ποὺ λάμπουνε χρωματιστὰ πετράδια,
τὰ νειάτα μου περνοῦσανε χαρούμενα, κρυμμένα,
ὡσὰν τοῦ λόγγου τὴν πηγὴ σὲ χόρτα δασωμένα.
Πονῶ καὶ κλαίω τώρα
κάθε στιγμὴ καὶ ὥρα.

Ἄχ, εἶμαι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν κι' ἐσένα. Νοιώθω
τῆς νειότης τὸν παράδεισο, τοῦ ἔρωτος τὸν πόθο
καὶ τὴν ἀγάπη τῆς ζωῆς! Τὴ γλύκα της ρου-
(φοῦσα
μὲς στ' ἄνθη της σὰν μέλισσα, ὡσὰν λουλοῦδι ἐ-
(ζοῦσα.

Φαρμάκι τώρα πίνω,
μαραίνομαι καὶ σβύνω!

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΠΟΙΪΑΝ ΤΟΥ 1913

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ὁ ἀλτρουϊσμὸς τῶν στρατιωτῶν μας. Ἡ γενναιοψυχία τοῦ πληγωμένου φαντάρου. Οἱ Βούλγαροι ποὺ ψυχορραγοῦσαν καὶ ζητοῦσαν νερὸ νὰ βρέξουν τὰ χείλη τους. Μπρὸς στὸ θάνατο ὅλα ξεχνιοῦνται. Κοντοὶ καὶ τενεκέδες γιὰ τοὺς ἀρκουδιαρέους κ.τ.λ.

Οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες, κατὰ τὸν Ἑλληνοβουλγαρικὸ πόλεμο, ἐκτὸς τοῦ ἀναμφισβητήτου ἡρωϊσμοῦ των, ἐπέδειξαν καὶ μοναδικὲς πράξεις ἀλτρουϊσμοῦ καὶ γενναιοψυχίας, ποὺ θὰ μείνουν μοναδικὲς στὰ πολεμικὰ χρονικά.

Ἰδοὺ τί διηγεῖτο κάποιος τραυματίας μας τῆς μάχης τοῦ Κιλκίς, ὅταν τὸν ἐπεσκέφθηκαν ἀργότερα σ' ἕνα νοσοκομεῖο τῆς Θεσσαλονίκης.

—«Εἶχα πληγωθεῖ κάτω ἀπ' τὸ γόνα γιὰ καλά, ἡ σφαῖρα μοῦχε τρυπήσει τὸ γόνα πέρα γιὰ πέρα, κι' ἀκούμπησα σ' ἕνα θάμνο γιὰ νὰ ξεκουραστῶ. Οἱ σύντροφοί μου μ' εἶχαν ἀφήσει γιατὶ κυνηγοῦσαν τὸν ἐχθρό, κι' εἶχα μείνει μοναχός μου.

Γύρω μου ἦσαν ξαπλωμένα καταγῆς πτώματα δικῶν μας καὶ Βουλγάρων, ἄλλα ξεκοιλιασμένα, ἄλλα ἀκρωτηριασμένα, ὅλα τέλος σ' ἐλεεινὴ κατάσταση. Τὸ ἀποτρόπαιο αὐτὸ θέαμα μοῦ ἐνέτνεε πραγματικὴ φρίκη καὶ μοῦ δυνάμωνε πιὸ πολὺ τοὺς πόνους ποὺ αἰσθανόμουν.

Ἐξαφνα, ἐκεῖ ποὺ καθόμουν καταματωμένος, σφίγγοντας τὰ δόντια μου ἀπ' τοὺς πόνους, εἶδα παρέκει ἕνα κορμὶ αἱματοβαμένο νὰ σαλεύη ἐλαφρά. Ἀνασηκώθηκα λίγο κι' εἶδα πὼς ἦταν ἕνας Βούλγαρος στρατιώτης, μ' ἕνα πελώριο τραῦμα στὸ μέτωπό του, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἔτρεχε ἄφθονο αἷμα.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ἄνοιξε μὲ δυσκολία τὰ θολά του μάτια κι' ἀπὸ τὸ στόμα του βγῆκαν μ' ἀγωνία αὐτὰ τὰ λόγια:

—Βοντά!... Βοντά!...

Ἔτυχε νὰ ξέρω λίγα βουλγάρικα καὶ κατάλαβα ἀμέσως πὼς ἐζητοῦσε νερό.

Τότε μιὰ πάλη φοβερὴ ἄρχισε νὰ γίνεται μέσα στὸ ταραγμένο μυαλό μου. Ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ συλλογιζόμουν τὰ σφαγμένα ἀθῶα μας γυναικόπαιδα καὶ τοὺς ἀδερφούς μου, ποὺ εἶχαν ἀδικοσκοτωθεῖ ἀπὸ χέρια Βουλγαρικά. Ἔτσι τὸ μίσος μου κατὰ τῶν Βουλγάρων μεγάλωνε. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πάλι ἔβλεπα δίπλα μου ἕναν ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἔφταιγε ἴσως ὁ ἴδιος σὲ τίποτε καὶ ποὺ κόντευε νὰ πεθάνη ἀπὸ τὴ δίψα.

Στὸ τέλος ἔδιωξα ἀπ' τὸ νοῦ μου κάθε δισταγμό, ἄκουσα τὴ φωνὴ τῆς καρδιᾶς μου καὶ πῆρα τὴν ἀπόφασι νὰ τὸν σώσω. Ὁ πληγωμένος στὸ μεταξὺ ἐπανελάμβανε διαρκῶς μὲ συρτή, κομμένη, ἀγωνιώδη φωνή:

—Βοντά!... Βοντά!...

Δὲ βάσταξα πειά. Καὶ καθὼς ἤμουν σακατεμένος στὸ πόδι, πλησίασα μὲ κόπο τὸ Βούλγαρο καὶ λησμονῶντας τὴ ἔχθρα ποὺ μᾶς ἐχώριζε, ἔφερα τὸ παγοῦρι μου στὰ φλογισμένα του χείλη...

Ὁ πληγωμένος ἄνοιξε τὰ μάτια του, μὲ κύτταξε μὲ κατάπληξι καὶ στὸ πρόσωπό του ζωγραφίστηκε μιὰ βαθειά, ἀνέκφραστη εὐγνωμοσύνη.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ἄλλοι δυὸ Βούλγαροι ποὺ κοίτονταν παρέκει μισοπεθαμένοι, ἄρχισαν νὰ ζητοῦν κι' αὐτοὶ νερό. Ἐπῆγα κοντά τους καὶ τοὺς ἔδωσα κι' αὐτῶν ὥσπου σούσαν ἐντελῶς τὴ δίψα τους. Ἡ πατρίδα πιστεύω νὰ μὲ συγχωρήση γι' αὐτό. Δὲν ἐβάσταξε ἡ καρδιά μου νὰ τοὺς βλέπω νὰ πεθαίνουν καὶ νὰ τοὺς ἀρνηθῶ μιὰ στερνὴ παρηγοριά...»

* * *

—«Ὅταν ξεκινήσαμε τὴν πρώτη μέρα, διηγεῖτο κάποιος λοχίας τῆς 6ης Μεραρχίας, νὰ συναντήσουμε τὸν ἐχθρὸ στὰ μέρη τοῦ Δαχανᾶ, ἡ πεποίθησί μας γιὰ τὴ νίκη ἦταν τόσο στερεωμένη, ὥστε πηγαίναμε ἐντελῶς ξένοιαστοι καὶ δὲν εἴχαμε κανένα φόβο.

Οἱ στρατιῶται μας μάλιστα εἶχαν πάρει μαζύ τους καὶ τοὺς κοντοὺς, ποὺ χρησιμοποιοῦσαν ἐλλείψει πασσάλων γιὰ νὰ στηρίζουν τ' ἀντίσκηνά τους, σὰν νἄκαναν ἁπλῶς μιὰ μετσκίνησι καὶ νὰ μὴν ἐπορεύοντο σὲ μάχη.

Κάποιος ἀξιωματικός, ποὺ τὸ ἀντελήφθη αὐτό, σταμάτησε καὶ τοὺς ἐρώτησε:

—Δὲν μοῦ λέτε, βρὲ παιδιά. Τί θὰ τὰ κάνετε αὐτὰ τὰ κοντάρια καὶ τὰ κουβαλᾶτε μαζύ σας;

—Ἐμεῖς πήραμε καὶ ντενεκέδες, κύριε λοχαγέ, τοῦ ἀπάντησαν γελῶντες οἱ ἄνδρες. Ὅταν πιάσουμε τοὺς ἀρκουδιαρέους, θὰ τοὺς βάλουμε νὰ χορέψουν γιὰ νὰ κάνουμε χάζι!...»